

Превод от английски език

**Национален Осигурителен Институт
София, Стамболийски 62-64
1303**

По отношение на последните законови изменения в системата за обезщетения и организацията на унгарското пенсионно осигуряване, ви уведомявам за следното:

От 1-ви май 2012 г. Дирекция изплащане на пенсии (адрес Н-1139 Будапеща Váci út 73) пое компетенциите на Дирекция генерален пенсионен архив и информация, така че моля да бъдете така любезни да изпращате всички пенсионни документи с международен характер на тази институция. Адресът, на който да изпращате документите остава същия (Н-1081, Будапеща, Fiumei út 19/1). Като следствие от организационната промяна, броя компетентни институция беше сведен до една единствена институция, която ще отговаря за всички видове пенсионни искове.

Обръщам вниманието към друга значима промяна в унгарската социално-осигурителна система. Закон СХСІ от 2011 г. за „Обезщетения за лица с намалена работоспособност и поправки на определени закони”, влязъл в сила от 1-ви януари 2012 г. промени из основи системата за обезщетения за нетрудоспособност. Според този закон, пенсиите за нетрудоспособност, пенсиите за нетрудоспособност поради злополука, ежегодните обезщетения за рехабилитация, обикновените социални ежегодни обезщетения за лица с нарушено здраве, временните ежегодни обезщетения за нетрудоспособност и здравните ежегодни обезщетения за миньори няма да се изплащат от 1-ви януари 2012 г.

На тяхно място могат да се изплащат две нови обезщетения, а именно обезщетение за нетрудоспособност и обезщетение за рехабилитация, за лицата с намалена трудоспособност. Обаче те не се считат за пенсии и в рамките на Регламент (ЕО) 883/2004 за координацията на системите са социална сигурност това са обезщетения за нетрудоспособност тип А. Моля, вижте описанието на новите обезщетения и преходните правила в приложението.

В институционален аспект на промените, задачата да отпуска обезщетения за нетрудоспособност и рехабилитация беше на пенсионно-осигурителната администрация до 1-ви юли 2012 г. От тази дата, Националното бюро за рехабилитационни и социални въпроси ще има компетенция относно тези обезщетения. Новоосновеният орган за връзка ще се свърже с вас за да представи организацията и да предостави подробности за компетенциите си и процедурите, които ще прилага.

Относно пенсиите за навършена възраст, промените в съответния закон са също значителни. За ваша информация, документът съдържащ подробностите за тези промени също е приложен към писмото.

При въпроси моля свържете се с екип CANPI за двустранни споразумения и въпроси на ЕС (тел. +36 1 270 8036; факс: +36 1 270 8191).

Надяваме се да продължим ползотворното си сътрудничество за в бъдеще.

С уважение,

(не се чете)

Dr. Ildiko Pakodzi

Завеждащ отдел

Будапеща, 22 юни 2012 г.

Информация за обезщетенията за хора с намалена трудоспособност

На 20 декември 2011 г. парламентът прие **Закон СХСІ от 2011 г. за „Обезщетения за лица с намалена работоспособност и поправки на определени закони”**. Този закон влиза в сила от 1-ви януари 2012 г. и е обнародван в Официален вестник бр. 162 от 29-ти декември 2011 г.

Закон СХСІ е приет от парламента с цел осигуряване на социалната реинтеграция, наемането на работа и рехабилитация с цел намиране на работа, основана на останалите и подобряемите качества на лицата с намалена трудоспособност, и замяна на липсващия доход с друг.

В съответствие с гореспоменатия закон, пенсиите за нетрудоспособност, пенсиите за нетрудоспособност поради злополука, ежегодните обезщетения за рехабилитация, обикновените социални ежегодни обезщетения за лица с нарушено здраве, временните ежегодни обезщетения за нетрудоспособност и здравните ежегодни обезщетения за миньори няма да се изплащат от 1-ви януари 2012 г.

Лице с право на обезщетение за намалена трудоспособност са такова лице, чието здравословно състояние – *тоест такова състояние на физическото, психическото и социалното благосъстояние, получено в резултат на заболяване или нараняване или което може да се идентифицира като постоянно или с летален изход поради вродени аномалии* – се оценява от чрез комплексния преглед на рехабилитационния орган на 60 процента или по-малко (оттук нататък наричани „лице с намалена работоспособност”) и които:

А) е било осигурено **за поне 1095 дни** в рамките на 5 години преди подаването на иска
Б) не е извършвало доходоносна дейност нито в Унгария, нито в чужбина и
В) не получава редовни парични обезщетения – *тоест, обезщетения, определени като редовни парични обезщетения от Закона за социалната администрация и социалните обезщетения; изключение правят обезщетения за ветерани от войната и техните роднини или тези, поверени на държавата, добавки за заслуги към държавата, надбавки за кърмене, обезщетения за преживели членове на семейството, и същите типове обезщетения изплащани от чуждестранни институции според международните споразумения за социално осигуряване и регламентите на ЕК.*

Лицето може да има право на обезщетение за лице с намалена трудоспособност независимо от времетраенето на осигурителния период, при условие че

А) са започнали да се осигуряват до 180 дни след приключването на обучението си и не са били осигурени без прекъсване от повече от 30 дни преди подаването на иска, или
Б) са получавали пенсия за нетрудоспособност, пенсия за нетрудоспособност поради злополука, ежегодно обезщетение за рехабилитация или други обезщетения от пенсионен тип за лица с нарушено здраве към **31 декември 2011 г.**

(1095 дни включват времетраенето на изплащане на болнични след прекратяване на осигуряването, болнични за трудова злополука, обезщетения за бременност, обезщетения за гледане на дете, надбавка за търсене на работа, пенсия за нетрудоспособност, пенсия за нетрудоспособност поради злополука, ежегодно обезщетение за рехабилитация, други пенсионни обезщетения за лица с нарушено здраве и обезщетения за лица с намалена трудоспособност.)

Според решението за рехабилитация определено по време на комплексния преглед от Националния рехабилитационен и социален орган (оттук нататък наричан „NRSZH”), обезщетенията за лица с намалена трудоспособност са:

- А) обезщетение за рехабилитация
- Б) обезщетение за нетрудоспособност

NRSZH ще преценява в хода за комплексния преглед дали лицето с намалена трудоспособност

А) може да се **рехабилитира**, и следователно

Аа) да възстанови трудоспособността си чрез рехабилитация

Аб) има нужда от перманентна рехабилитация

Б) **не се препоръчва рехабилитация**, и следователно

Ба) трудоспособността може да се възстанови с оглед на здравословното състояние, но работна рехабилитация не се препоръчва по други причини

Бб) има нужда от постоянна рехабилитация поради здравословното си състояние, но работна рехабилитация не се препоръчва по други причини

Бв) работоспособен само с постоянна подкрепа

Бг) има сериозно увреждане на здравето и не е способен да се грижи за себе си изобщо или само с чужда помощ

(с оглед на прилагането на съответния закон, под *рехабилитация* се разбира комплексна система от медицински, социални, тренировъчни и работни дейности, чиято цел е да реинтегрира лица с намалена трудоспособност към пазара на труда, да ги подготви за работа на подходящо място и да се погрижи да имат работа на подходящо за трудоспособността им място)

Лице с намалена трудоспособност имат право на

- **Обезщетение за рехабилитация**, ако може да проведе такава
- **Обезщетение за нетрудоспособност**, в случаи, в които не се препоръчва рехабилитация, ако не може да се проведе такава, и оставащото време до пенсионна възраст не надвишава 5 години.

I. При обезщетение за рехабилитация, лицето с намалена трудоспособност има право на:

-нужните услуги за успешна рехабилитация

-парично обезщетение

Всяко лице, получаващо обезщетение за рехабилитация ще съдейства на рехабилитационния орган и ще изпълнява условията на рехабилитационния план.

Обезщетението за рехабилитация се отпуска от деня на изпълнение на критериите, с датата на подаване на молбата като най-ранна дата, за времето необходимо за рехабилитация, но максимум 3 години от началото на изплащането.

Относно бенефициенти, изпълняващи доходоносна дейност, времетраенето на обезщетението за рехабилитация се удължава с времетраенето на нетрудоспособността появила се по време на тази дейност (като се има това предвид, може да се потърсят права за болнични или обезщетение за трудова злополука).

Изплащането на паричното обезщетение за рехабилитация ще бъде прекратено, в случай че лицето изпълнява доходоносна дейност, участва в обществена трудова заетост или не може да изпълнява доходоносна дейност.

(Паричното обезщетение за рехабилитация изплатено за всеки период ще се извади от обезщетението за периода, започващ след месеца, в който е подадено уведомление за изпълнение на условия или ще трябва да се възстанови в случай на прекратяване на обезщетението за рехабилитация).

Месечната сума на паричното обезщетение за рехабилитация възлиза на:

- По отношение на лица, които могат да бъдат рехабилитирани, 35 процента от средния месечен доход – по-точно средният месечен доход, изчислен като тридесет пъти дневната средна сума на дохода служещ като основен доход за здравни вноски, достигнат през календарната година непосредствено преди датата на получаване на права; ако лицето не е получавало доход за поне 180 календарни дни, трийсет пъти средната дневна сума за 180 календарни дни непосредствено преди получаването на права, но поне 30 процента и максимално 40 процента от минималната заплата,
- По отношения лица, които имат нужда от постоянна работна рехабилитация, 45 процента от средния месечен доход, но поне 40 процента и максимално 50 процента от минималната заплата.

Обезщетението за рехабилитация ще се увеличи според разпоредбите за индексация на пенсии.

Обезщетението за рехабилитация **се прекратява** в следните случаи:

- По молба на лицето
- Срока на обезщетението е изтекъл
- Лицето получава други редовни парични обезщетения, с изключение на болнични и обезщетения за трудова злополука изплащани във връзка с нетрудоспособността,
- Лицето е получило постоянно влошаване на състоянието, което изключва възможността за рехабилитация,
- Лицето е постигнало постоянно подобрене на здравословното състояние, поради което вече не се води лице с намалена трудоспособност,
- Лицето не изпълнява изискванията определени в плана за кооперация, уведомяване и рехабилитация поради зависещи от него обстоятелства
- Не съдейства в хода на прегледа поради зависещи от него обстоятелства, или

- Извършва трудова дейност без необходимите законни документи

В рамките на 15 дни, лице получаващо такова обезщетение е длъжно да уведоми:

- За постоянно подобрене или влошаване на здравословното състояние,
- За започване на доходоносна дейност,
- За прекъсване на доходоносна дейност.

II. Обезщетение за нетрудоспособност се отпуска от датата на изпълнение на критериите, с първия ден на шестмесечието преди датата на подаване на молбата като най-ранна дата.

Според резултатите от комплексния преглед, сумата на обезщетението за нетрудоспособност е 40, 60, 65, 70 % от средния месечен доход, но поне 30, 45, 50, 55% и максимално 45, 150% от минималната заплата.

Обезщетението за нетрудоспособност ще се увеличи според разпоредбите за индексация на пенсии.

Обезщетението за нетрудоспособност **се прекратява**, в случай че лицето:

- Пожелае,
- Получава други редовни парични обезщетения, с изключение на болнични и обезщетения за трудова злополука изплащани във връзка с нетрудоспособността,
- Лицето е постигнало постоянно подобрене на здравословното състояние, поради което вече не изпълнява условията
- Изпълнява доходоносна дейност и средния месечен доход за три последователни месеца надвишава 150% от минималната заплата,
- Извършва трудова дейност без необходимите законни документи
- Не изпълнява задължението си за своевременни уведомления поради зависещи от него обстоятелства,
- Не съдейства в хода на прегледа поради зависещи от него обстоятелства.

В рамките на 15 дни, лице получаващо такова обезщетение е длъжно да уведоми:

- Ако има промяна в обстоятелствата относно условията за получаване, или
- Изпълнява доходоносна дейност и средния месечен доход за три последователни месеца надвишава 150% от минималната заплата (*при такова уведомление доходът се удостоверява веднага*)

III. Обезщетения за лица с намалена трудоспособност могат да се заявят чрез съответните печатни или електронни формуляри на Дирекция пенсионно осигуряване на адреса на компетентното правителствено бюро. Процедурата е освободена от такси.

Молителят може да бъде задължен да е яви лично на оценката на NRSZH. В случай, че молителят не се яви по своя воля, процедурата се прекратява.

В хода на комплексния преглед, NRSZH ще установи процентно здравословното състояние на молителя, възможността за рехабилитация и при наличието на такава, ще даде предложение за рехабилитация.

Обезщетения за рехабилитация и нетрудоспособност се изплащат от Дирекция изплащане на пенсии.

Централна администрация за национално пенсионно осигуряване

ИНФОРМАЦИЯ

За обезщетенията преди пенсионна възраст, преходните ежегодни обезщетения за миньори и пожизнените ежегодни обезщетения за балетно танцьори.

Парламентът прие закон CLXVII от 2011 г. за Прекратяването на пенсия за ранно пенсиониране, за обезщетенията преди пенсионна възраст и за обезщетенията за официални членове на въоръжените сили в заседания на 28 ноември 2011 г. Законът влиза в сила от 1 януари, 2012 г. и е обнародван в Официалния вестник бр. 148, 9 декември 2011 г.

Според CLXVII от 2011 г. не се отпускат пенсии за ранно пенсиониране с начална дата след 31 декември, 2011 г.

I. Лица с право на обезщетение преди пенсионна възраст след 31 декември 2011 г. са следните:

1. Лица, навършили необходимата възраст и са натрупали необходимия трудов стаж за по-ранна пенсия или по-ранна пенсия с намалена сума до 31 декември 2011 г. според разпоредбите на закон LXXXI от 1997 г. за Социално-осигурителни пенсионни обезщетения (оттук нататък наричан "СОПО"), който беше в сила преди 1 януари 2012 г.
2. Жени родени през 1953 г., които са навършили 59 години и имат поне 37 години стаж преди началната дата на обезщетенията преди пенсионна възраст, но не по късно от 31 декември 2012 г.
3. Лица с право на ранно пенсиониране поради вредни условия на труд според разпоредбите на "СОПО", които бяха в сила преди 1 януари 2012 г., до началната дата на обезщетенията преди пенсионна възраст, но не по късно от 31 декември 2012 г.
4. Лица с право на миньорска пенсия до 31 декември 2011 г. според правителствена наредба 150/1991 г. (XII. 4) за миньорските пенсии, която беше в сила преди 1 януари 2012 г.
5. Лица с право на пенсия за артист до 31 декември 2011 г. според правителствена наредба 5/1992 г. (I.13.) за пенсиите за изпълнители на определени изкуства, която беше в сила преди 1 януари 2012 г.
6. Случаи, в които едностранното уведомление необходимо за прекратяване на осигурителните правоотношения е било изпратено писмено към другата страна преди 1 януари 2012 г. или споразумението за прекратяване на правоотношенията е било сключено преди 1 януари 2012 г., при условие че деня, следващ прекратяването на осигурителните правоотношения ще бъде през 2012 г. и лицето е щяло да има право на по-ранна пенсия, по-ранна пенсия с намалена сума, миньорска пенсия, пенсия за ранно

пенсионирание спонсорирана от работодателя, или пенсия за изпълнители на определени изкуства в деня след прекратяването на осигурителните правоотношения според разпоредбите в сила на 21 декември 2011 г., при условие, че лицето няма достигне стандартната възраст за пенсиониране до началната дата на обезщетението преди пенсионна възраст, не извършва доходоносна дейност на началната дата на обезщетението преди пенсионна възраст, няма право на преходно годишно обезщетение за миньори или пожизнено годишно обезщетение за балетни танцьори и не получава редовни парични обезщетения на началната дата на обезщетението преди пенсионна възраст.

Лицата с право на пенсия за ранно пенсиониране поради вредни условия на труд могат да предявят иск за обезщетение преди пенсионна възраст толкова години преди навършването на пенсионна възраст, колкото години за ранна пенсия са натрупали до 31 декември 2012 г. според разпоредбите на "СОПО" в сила на 31 декември 2011 г. или ако началната дата на обезщетението преди пенсионна възраст е през 2012 г. до датата, предшестваща началната дата на обезщетението преди пенсионна възраст.

Сумата на обезщетението преди пенсионна възраст се изчислява според правилата за пенсиите за възраст приложими на началната дата на обезщетението преди пенсионна възраст. В случаите, описани в точка 1, 2 и 6 изчислената сума на обезщетението преди пенсионна възраст с намалява според съответните раздели от "СОПО".

Обезщетението преди пенсионна възраст се отпуска от административните пенсионни организации, изплаща се от институцията за изплащане на пенсии и ще се увеличава като пенсионно обезщетение, по начина описан в раздел 62 от "СОПО". Относно правилата за процедиране, прилагане, получаване и прочее, разпоредбите за пенсиите за възраст важат аналогично.

Относно доходоносната дейност на лице, получаващо обезщетение преди пенсионна възраст, важат разпоредбите на алинеи 83/Б (1) и (2) от "СОПО", със съответните изменения.

Ако лицето има осигурителни правоотношения регулирани от закона през текущата година, и базата на платимата пенсионна вноска надхвърля осемнайсеткратно сумата на задължителната месечна минимална заплата в сила на първия ден от текущата година (оттук нататък наричана годишен лимит), пенсионния институт ще прекрати изплащането на пенсията от първо число на месеца следващ месеца след достигането на годишния лимит, до 31 декември на годината, най-късно до достигане на пенсионна възраст. Ако сумата на пенсионната вноска надхвърли годишния лимит през декември, изплащането няма да се прекратява, но пенсията за месец декември трябва да се върне.

Изплащането на обезщетения преди пенсионна възраст ще се прекрати през месеците, през които лицето получава добавки за търсене на работа.

По силата на закон CLXVII от 2011 г. обезщетенията преди пенсионна възраст се прекратяват:

- При смърт на лицето;
- Ако лицето достигне съответната пенсионна възраст;

- Ако лицето получава пенсия за възраст по параграфи 18 § (2а)-(2d);
- Пенсионната администрация прекрати пенсията по желание на лицето или
- Пенсионната администрация прекрати пенсията официално, в случай че:
  - А) лицето, ползващо обезщетение преди пенсионна възраст или обезщетение за военна служба извършва трудова дейност без нужната законна документация или
  - Б) лицето, извършващо доходоносна дейност и получател на обезщетение преди пенсионна възраст, което замества *т. нар. Пенсия за ранно пенсиониране, спонсорирана от работодателя*, и съответния работодател са роднини по смисъла на раздел 685 б) от Закон IV от 1959 г. за Гражданския кодекс (оттук нататък наричан Граждански кодекс) (*съпрузи и регистрирани партньори, близки родственици, осиновени лица, доведени деца, приемни деца, осиновители, доведени родители, приемни родители, братя и сестри, съжителстващи партньори, също съпрузи и регистрирани партньори на близките родственици, годеници, близки роднини и братя и сестри на съпрузи и регистрирани партньори, съпрузи и регистрирани партньори на братя и сестри*) и работодателя, служителя и техните роднини са свързани чрез мажоритарен контрол в служебните си отношения. (раздел 685 б) от Гражданския кодекс)

В случай на лица, чиито обезщетения преди пенсионна възраст са били прекратени, същите не се отпускат повторно.

Ако лицето, получаващо обезщетение преди пенсионна възраст достигне стандартната пенсионна възраст, това обезщетение ще се изплаща като пенсия за възраст от датата на достигане на пенсионна възраст.

В случай на изплащане на пенсия за възраст, пенсионерът може да поиска преизчисляване пенсията при пенсионната администрация в рамките на 6 месеца от достигането на пенсионна възраст, ако е придобил поне 365 дни стаж по време на изплащането не обезщетение преди пенсионна възраст (тоест, получателят на обезщетение преди пенсионна възраст – тъй като не се счита за пенсионер – е длъжен да плаща всички лични вноски за осигуровки, ако извършва доходоносна дейност и има право да получава стаж чрез плащането на пенсионни осигуровки.)

Размерът на пенсията за възраст може да се преизчисли – след достигането на пенсионна възраст – ако пенсията за възраст след преизчисляването е по-висока от изплащаната до момента.

II. Закон XLVIII от 1993 г. за минното дело беше допълнен от закон CLXVII от 2011 г. със следните разпоредби:

Преходното годишно обезщетение за миньори може бъде заявено от всяко лице, което

- При подземна работа в минно предприятие
  - А) е придобило поне 25 години стаж според разпоредбите на „СОПО” или
  - Б) е изработило поне 5000 работни смени според разпоредбите на „СОПО”. Броят смени изработени в рудодобивната индустрия на Мечек да се умножават по 1,67, а броят смени, изработени във въгледобивната индустрия на Мечек да се умножават по 1,25 при определянето на броя смени.
- Не е достигнало стандартната пенсионна възраст;

- На датата на отпускане на преходното годишно обезщетение за миньори не е обвързано с осигурителна дейност;
- На датата на отпускане на преходното годишно обезщетение за миньори не получава редовни парични обезщетения по раздел 4(1)і от закон III от 1993 г. за Социалната администрация и социалните обезщетения – с изключение на пенсии за вдовици, пенсии за преживели лица след злополука, парични обезщетения за нетрудоспособни войници и бенефициенти на държавни облекчения, познати като „за храброст”, както и обезщетения от аналогичен тип изплащани от чуждестранни организации според регламентите на ЕС.

Преходно годишно обезщетение за миньори се отпуска от административните пенсионни организации, изплаща се от институцията за изплащане на пенсии и ще се увеличава като пенсионно обезщетение, по начина описан в раздел 62 от „СОПО”. Относно правилата за процедиране, прилагане, получаване и прочее, разпоредбите за пенсиите за възраст важат аналогично.

Относно прекъсването, прекратяването, покритието и законните последствия от прекратяването на преходното годишно обезщетение за миньори, както и пенсията за възраст за лица, получаващи преходно годишно обезщетение за миньори, разпоредбите отнасящи се за обезщетенията преди пенсионна възраст важат аналогично.

III. Закон XCIX от 2008 година за подкрепа на организациите на изпълнители на изкуства и специфичните правила за труд беше допълнен закон CLXVII от 2011 г. със следните разпоредби:

Пожизнено годишно обезщетение за балетни танцьори може да бъде заявено от всяко лице, което

- *Е работило на пълен работен ден като солист или в балетната трупа за поне 25 години – без тренировки – в Унгарския национален балет, Балетната трупа на Дьор, Балет Печ, Съвременната танцова група на Сегед или техните предшественици*
- Има поне 25 години стаж
- Не е достигнало стандартната пенсионна възраст;
- На датата на отпускане на пожизненото годишно обезщетение за балетни танцьори не е обвързано с осигурителна дейност;
- На датата на отпускане на пожизненото годишно обезщетение за балетни танцьори не получава редовни парични обезщетения по раздел 4(1)і от закон III от 1993 г. за Социалната администрация и социалните обезщетения – с изключение на пенсии за вдовици, пенсии за преживели лица след злополука, парични обезщетения за нетрудоспособни войници и бенефициенти на държавни облекчения, познати като „за храброст”, както и обезщетения от аналогичен тип изплащани от чуждестранни организации според регламентите на ЕС.

Пожизненото годишно обезщетение за балетни танцьори се отпуска от административните пенсионни организации, изплаща се от институцията за изплащане на пенсии и ще се увеличава като пенсионно обезщетение, по начина описан в раздел 62 от „СОПО”. Относно правилата за процедиране, прилагане, получаване и прочее, разпоредбите за пенсиите за възраст важат аналогично.

Относно прекъсването, прекратяването, покритието и законните последици от прекратяването на пожизненото годишно обезщетение за балетни танцьори, както и пенсията за възраст за лица, получаващи пожизнено годишно обезщетение за балетни танцьори, разпоредбите отнасящи се за обезщетенията преди пенсионна възраст важат аналогично.

Централна администрация за национално пенсионно осигуряване